

นโยบายและผลประโยชน์ของอังกฤษในส่วนที่เกี่ยวกับฮ่องกง

นโยบายของอังกฤษในส่วนที่เกี่ยวกับฮ่องกง

เนื่องจากอังกฤษเข้าครอบครองฮ่องกงจากผลของสนธิสัญญาสามฉบับ ที่จัดทำขึ้นเพื่อยึดครองดินแดนนี้จากจีนในช่วงที่จีนอ่อนแอ (ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2) และผลของสนธิสัญญาให้อาณาแก่อังกฤษในการยึดครองดินแดนของจีน ในช่วงสหกิจวรรดินิยมเฟื่องฟู และเป็นช่วงเวลาที่ยังคงมีอำนาจในด้านการเมือง การทหาร และการค้า

สนธิสัญญาเกี่ยวกับฮ่องกงสามฉบับ ฉบับแรก คือ สนธิสัญญานานมิง ในปี ค.ศ.1842 กำหนดให้จีนยกเกาะฮ่องกงให้เป็นของอังกฤษ "ตลอดไป" และฉบับที่สอง คือ สนธิสัญญากรุงปักกิ่ง ปี ค.ศ.1860 กำหนดให้จีนยกคาบสมุทรเกาลูน ให้กับอังกฤษเป็นการ "ถาวร" สนธิสัญญาสองฉบับแรกเป็นการยกดินแดนทั้งสองนี้ให้เป็นของอังกฤษตลอดไป ส่วนฉบับที่สาม คือ สนธิสัญญากรุงปักกิ่ง ปี ค.ศ.1898 กำหนดให้จีนให้อังกฤษเช่าดินแดนส่วนเหนือของคาบสมุทรเกาลูนไปจนถึงกับแม่น้ำเซินเจิ้นทางใต้ของจีน หรือที่เรียกกันว่า "เขตนิวเทอริทอรี" เป็นระยะเวลา 99 ปี (นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 1898 และจะสิ้นสุดสัญญาเช่าฉบับนี้ในวันที่ 30 มิถุนายน 1997) ตลอดเวลาที่ผ่านมอังกฤษยึดมั่นในการบังคับใช้ของสนธิสัญญาสามฉบับดังกล่าว อังกฤษถือว่า ดินแดนส่วนที่เป็นเกาะฮ่องกงและคาบสมุทรเกาลูนเป็นของอังกฤษ อังกฤษมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ และส่วนที่เป็นเขตนิวเทอริทอรี เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลง อังกฤษจะทาสัญญาเช่าต่อไป อังกฤษเองไม่มีนโยบายที่จะคืนดินแดนส่วนนี้ให้กับจีนมาก่อน การเจรจาเกี่ยวกับฮ่องกงนั้น กระทำขึ้นเมื่อจุดประสงค์ในขั้นแรก คือ การเจรจากับจีนเพื่อขอเช่าเขตนิวเทอริทอรีต่อไป ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการยึดมั่นในสนธิสัญญาสามฉบับ และการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับจีน แต่จุดประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับฮ่องกงมีการเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 6)

จุดมุ่งหมายของอังกฤษที่มีต่อฮ่องกง ในช่วงของการเริ่มต้นการเจรจาในช่วงแรกที่เป็นการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ คือ การรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์กับจีนให้ดียิ่งขึ้น โดย

เป็นที่เชื่อกันว่า นโยบายที่สำคัญที่สุดในช่วงนี้ แม้ว่าจะสูญเสียฮ่องกงไปก็ตาม¹ ดังจะเห็นได้จาก เหตุการณ์เมื่อเดือน ธันวาคม 1982 การแสดงออกของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคอนุรักษ์นิยมของอังกฤษ นายโรเบิร์ต แอดเลย์ (Robert Adley) ที่ได้ขอร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศให้หลักประกันว่า จะไม่มีอะไรเกิดขึ้นที่จะทำให้เกิดความเสียหายหรือทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างอังกฤษกับจีน ซึ่งในระยะยาวแล้วจีนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อรัฐสภาอังกฤษ และประเทศอังกฤษมากกว่าฮ่องกง² โดยความคิดเห็นนี้ได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจที่ดำเนินกิจการลอบบี้เกี่ยวกับจีน (China lobby of British businessmen) ที่จะพยายามเปิดตลาดการค้าจีนให้มากขึ้น และพร้อมที่จะลงทุนในจีน นอกจากนี้ยังมีรายงานจากกรมการค้าและการอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry) โดย "ความคิดเห็นของกรมการค้าและการอุตสาหกรรม มีว่า หากอังกฤษไม่กระทำการใด ๆ อังกฤษคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนจากการไม่กระทำการใด ๆ นี้เป็นสัดส่วนต่าง ๆ ในระยะ 2-3 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นความหวังของบริษัทของอังกฤษที่จะได้รับผลประโยชน์จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมน้ำมัน แก๊ส ถ่านหิน และอุตสาหกรรมไฟฟ้า ในจีน"³

ต่อมาในบทความของเดนเนี่ยล เนลสัน ชื่อว่า "Colonial constituency" ใน Far Eastern Economic Review วันที่ 29 พฤศจิกายน 1983 ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ของอังกฤษเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการสร้างโรงงานนิวเคลียร์ที่อ่าวตายาของจีน (Daya Bay Nuclear Plants) ในอนาคต ซึ่งโครงการนี้เป็นที่ดึงดูดใจบริษัทของอังกฤษเป็นอันมาก

¹Ian Scott, Political Change and the Crisis of Legitimacy in Hong Kong (London : Hurst & Company, 1989), p.178

²Oral answers in the House of Common 22 December 1982 Government Information Service (29 December 1982) quoted in Ian Scott, *Ibid.*, p.178

³Ian Scott, *Ibid.*, p.178

ผลประโยชน์ของอังกฤษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฮ่องกง

ฮ่องกงเป็นอาณานิคมที่เล็กมาก และในช่วงที่อังกฤษได้ฮ่องกงมาในปี ค.ศ.1842 ฮ่องกงไม่ได้มีลักษณะอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่มีลักษณะภูมิประเทศที่แห้งแล้งและเต็มไปด้วยโขดหิน (barren and rock) ไม่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกใด ๆ เหมาะสำหรับการใช้เป็นท่าจอดเรือได้ดี มีอ่าวน้ำลึกเหมาะสำหรับเป็นสถานที่หลบพายุ อังกฤษจึงใช้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางในการขนถ่ายสินค้า ในการค้ากับจีนในสมัยก่อน และต่อมาได้ใช้เป็นศูนย์กลางการค้าของอังกฤษในเอเชียตะวันออก ฮ่องกงจึงได้รับการพัฒนาจากอังกฤษให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อให้ฮ่องกงสามารถให้ความสะดวกแก่อังกฤษในด้านการค้าและด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผลจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้ฮ่องกงก้าวขึ้นมาเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง การเงินการคลัง ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกในปัจจุบัน

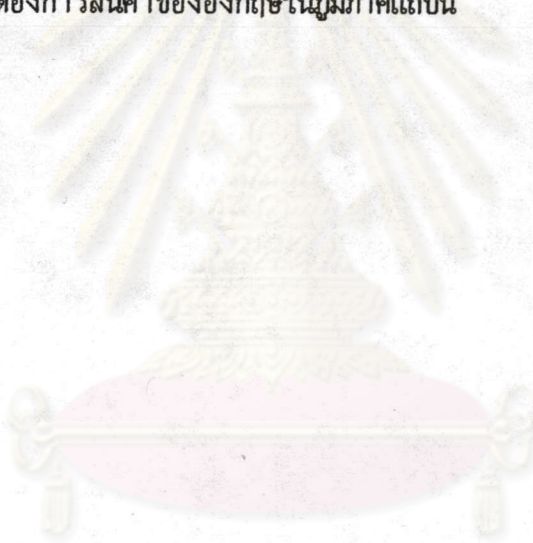
สำหรับ ผลประโยชน์ของอังกฤษในฮ่องกงมีมากมายหลายด้าน เนื่องจากอังกฤษปกครองฮ่องกงมากกว่าหนึ่งร้อยสี่สิบปี ผลประโยชน์ของอังกฤษแทรกซึมไปทุกส่วนของฮ่องกงที่จะกล่าวถึงในที่นี้ จะแยกผลประโยชน์ของอังกฤษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฮ่องกงในการเจรจาระหว่างจีนกับอังกฤษเกี่ยวกับปัญหาฮ่องกง ออกเป็นสองด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง

1. ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

จากที่ได้กล่าวแล้วว่า อังกฤษปกครองฮ่องกงมาเป็นระยะเวลายาวนาน และอังกฤษได้พัฒนาฮ่องกงในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

1.1 ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้า จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นปริมาณการค้าระหว่างอังกฤษกับฮ่องกง ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1947 ถึงปี ค.ศ.1985 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าอังกฤษขาดดุลการค้าให้กับฮ่องกง เนื่องจากในระยะหลังฮ่องกงได้ก้าวขึ้นมาส่งออกในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผลิตได้จากอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานและความชำนาญ สินค้าที่อังกฤษนำเข้า

จากช่องทางเป็นสินค้าประเภท สิ่งทอสำเร็จรูปชนิดต่าง ๆ รองเท้า ของเล่นพลาสติกและตุ๊กตา เครื่องใช้ในครัวเรือนทั้งที่ใช้และไม่ใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องต่าง ๆ ประจำวัน เป็นต้น ในขณะที่ประเภทสินค้าที่อังกฤษส่งออกไปยังฮ่องกง เป็น สินค้าประเภทที่ใช้ในการอุตสาหกรรมการผลิต เช่น เครื่องมือเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกลในงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องผลิตพลังงาน นอกจากนี้ ยังมีสินค้าประเภท เส้นใยคุณภาพสูงที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีคุณภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้ฮ่องกงยังเป็นศูนย์กลางการค้าของอังกฤษในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการที่อังกฤษส่งสินค้าเข้ามาในฮ่องกง นักธุรกิจคนฮ่องกง จะส่งออกสินค้าของอังกฤษไปยัง ประเทศต่าง ๆ ที่ต้องการสินค้าของอังกฤษในภูมิภาคแถบนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 การค้าระหว่างฮ่องกง กับอังกฤษ
(หน่วย : ล้านดอลลาร์ฮ่องกง)

ปี	ฮ่องกงส่งออกไปอังกฤษ			ฮ่องกงนำเข้าจากอังกฤษ	
	สินค้า ในประเทศ	สินค้า ส่งออกซ้ำ	รวมมูลค่า การส่งออก	รวมมูลค่า การนำเข้า	ดุลการค้า ของฮ่องกง
1947	-	-	38.21	164.45	-126.24
1948	-	-	75.09	300.93	-225.84
1949	-	-	139.70	387.71	-248.01
1950	-	-	168.28	404.71	-236.43
1951	-	-	214.60	619.06	-404.46
1952	-	-	83.37	470.38	-387.01
1953	-	-	119.25	474.35	-355.10
1954	-	-	162.17	369.37	-207.20
1955	-	-	251.11	441.04	-189.93
1956	-	-	298.37	513.33	-214.96
1957	-	-	336.75	667.28	-330.53
1958	-	-	393.24	530.89	-137.65
1959	439.41	22.78	462.19	573.72	-111.53
1960	585.24	22.58	607.82	664.04	-56.22
1961	589.20	18.48	607.68	757.24	-149.56
1962	714.43	22.91	737.34	759.61	-22.27
1963	863.84	43.20	907.04	859.85	47.19
1964	968.66	55.02	1,023.68	838.28	185.40
1965	861.07	46.99	908.06	961.61	-53.55
1966	987.28	30.15	1,017.43	1,010.94	6.49
1967	1,146.72	31.16	1,177.88	983.54	194.34
1968	N.A.	64.00	1,343.00	1,083.00	N.A.
1969	N.A.	72.00	1,465.00	1,201.00	N.A.
1970	N.A.	75.00	1,481.00	1,517.00	N.A.
1972	2,195.00	98.00	2,293.00	1,437.00	856.00
1973	2,814.00	90.00	2,904.00	1,716.00	1,188.00
1974	2,768.00	162.00	2,930.00	1,942.00	988.00
1979	5,974.00	374.00	6,348.00	4,350.00	1,998.00
1980	6,791.00	818.00	7,609.00	5,456.00	2,153.00
1981	7,710.00	908.00	8,618.00	6,283.00	2,335.00
1982	7,187.00	655.00	7,842.00	6,892.00	950.00
1983	8,538.00	762.00	9,300.00	7,456.00	1,844.00
1984	10,497.00	976.00	11,473.00	8,703.00	2,770.00

Source: Census and Statistics Department,

Hong Kong Social & Economic Trends, 1964-1988.

Hong Kong Statistoc, 1947-1967.

หมายเหตุ : ระหว่างปี 1968-1970 ข้อมูลไม่สมบูรณ์
ระหว่างปี 1975-1978 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

1.2. ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน อังกฤษได้ลงทุนใน
 ช่องกึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในช่องกึ่งเป็นมูลค่ามหาศาล จนทำให้ช่องกึ่ง
 พัฒนาจากเกาะที่เต็มไปด้วยโขดหิน เป็นศูนย์กลางในด้านการคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการค้า
 และการลงทุน พร้อมทั้งการปกครองของอังกฤษในช่องกึ่งที่สนับสนุนช่องกึ่งให้มีสภาพที่เอื้ออำนวย
 ให้สร้างบรรยากาศที่ดีเหมาะสำหรับการลงทุนซึ่งไม่เฉพาะจะเอื้ออำนวยในการลงทุนของอังกฤษ
 ในช่องกึ่งเท่านั้น ยังเอื้ออำนวยให้กับประเทศต่าง ๆ ที่ประสงค์จะมาลงทุนในช่องกึ่งด้วย
 กล่าวคือ

รัฐบาลช่องกึ่งไม่มีนโยบายในการให้ข้อเสนอสเปซ เพื่อการสนับสนุนการลงทุนของชาว
 ต่างชาติในช่องกึ่ง แต่หลักการของนโยบายของรัฐบาลช่องกึ่ง คือ รัฐบาลช่องกึ่งจะแทรกแซง
 ด้านการเศรษฐกิจและการธุรกิจน้อยที่สุด ซึ่งนโยบายนี้เป็นนโยบายที่ทั้งนักลงทุนภายในช่องกึ่งและ
 นักลงทุนต่างชาติพึงพอใจมาก รัฐบาลช่องกึ่งไม่มีนโยบายพิเศษที่ใช้เฉพาะสำหรับแบ่งแยกความแตก
 ต่างระหว่างการลงทุนของชาวต่างชาติ และการลงทุนของชาวช่องกึ่งเอง ในทางตรงข้าม รัฐบาลจะ
 แสดงความพึงพอใจในการที่มีการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรม ที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยี
 ระดับสูง (high technology and capital-intensive industries)

ช่องกึ่งมีฐานะเป็นเมืองท่าเสรี ไม่มีการเก็บภาษีสินค้าขาเข้าทุกชนิด ยกเว้น
 สินค้าบางประเภท เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ น้ำมันไฮโดรคาร์บอน เป็นต้น และ
 กำหนดนโยบายของรัฐบาลช่องกึ่งมีความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และการค้าเสรี

นอกจากนี้ ในช่องกึ่งมีการดำเนินการเกี่ยวกับเงินเพื่อในระดับต่ำ ราคาสินค้าคงที่มาตั้งแต่
 ปี ค.ศ. 1975 เหตุผลที่ทำให้ช่องกึ่งมีการดำเนินการเงินเพื่อในระดับต่ำ เนื่องมาจากเหตุผล
 สำคัญประการ คือ ประการที่หนึ่ง ในช่องกึ่งไม่มีสภาพแรงงานที่มีอำนาจในการเรียกร้องค่า
 จ้างแรงงานเพิ่มได้ ทำให้ค่าจ้างแรงงานอยู่ในระดับที่ไม่เปลี่ยนแปลง และในบางครั้งยังมีการ
 ลดค่าจ้างลงด้วย เมื่อค่าจ้างแรงงานคงที่ ทำให้ราคาสินค้าต่าง ๆ คงที่ ทำให้ลดการเกิดภาวะ
 เงินเฟ้อได้ ประการที่สอง เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น ประชาชนช่องกึ่งพอใจที่จะลดมาตรฐานการ
 ครองชีพของตนลง โดยการลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคมากกว่าที่จะให้มีการปรับค่าจ้างแรงงาน
 ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ราคาสินค้าอยู่ในภาวะมีเสถียรภาพ ประการที่สาม รัฐบาลช่องกึ่งมีการ

พัฒนาโครงการใหญ่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในอัตราค่าเช่าราคาถูกลงสำหรับผู้มีรายได้น้อย ทำให้ไม่ต้องจ่ายอัตราค่าเช่าในราคาสูง จากเหตุผลนี้ทำให้ลดแรงกดดันของคณาธิการในการเรียกร้องค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น

ความพร้อมในด้านสื่อสารโทรคมนาคม และการขนส่ง เป็นปัจจัยหนึ่งที่นักลงทุนต้องตระหนักเป็นอย่างมาก ความสะดวกในด้านนี้ ทำให้การติดต่อระหว่างฮ่องกงกับทุกประเทศในส่วนต่าง ๆ ของโลกเป็นไปได้ง่าย ซึ่งเอื้ออำนวยให้การค้า การลงทุน เป็นไปได้อย่างสอดคล้องกันและมีความรวดเร็ว ทั้งในด้านการผลิต และการจัดจำหน่ายในตลาดเสรีของฮ่องกงและมีความสะดวกในการขนส่งออกไปยังที่หมายทั่วโลกด้วย

นอกจากผลประโยชน์ด้านการค้าและการลงทุนที่อังกฤษมีในฮ่องกงแล้ว อังกฤษยังมีผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ในฮ่องกงอีกมากมายที่แทรกอยู่ในทุกวงการของฮ่องกง เช่น ในด้านการบิน ซึ่งเกี่ยวกับบริษัทคาเธ่ย์แปซิฟิก บริษัททางด้านการบิน การโทรคมนาคม การเงิน การธนาคาร การโรงแรม และด้านอื่น ๆ อีก เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การค้าและการลงทุนของอังกฤษในฮ่องกง จะตั้งอยู่บนพื้นฐาน ลักษณะพิเศษของฮ่องกงเองที่เป็นที่ตั้งศูนย์กลาง คือ ปัจจัยทางการเมืองที่ไม่มีการเรียกร้องทางการเมืองมากเกินไป ประชาชนฮ่องกงส่วนใหญ่มุ่งไปในด้านการเศรษฐกิจ เพราะมีสภาพการเมืองที่เอื้ออำนวยให้ไปเช่นนั้น และนโยบายด้านการเศรษฐกิจของรัฐบาลให้มีการแข่งขันด้านเศรษฐกิจกันอย่างเต็มที่ อีกทั้งฮ่องกงเป็นเมืองท่าเสรีที่มีความพร้อมในทุกด้านทั้งในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและการขนส่ง ทำให้ผู้ส่งสินค้ามาขายส่งสินค้ามาได้ครบเท่าที่ตลาดมีความต้องการสินค้าชนิดนั้น นอกจากนี้ อังกฤษต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน และการค้ากับจีนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เนื่องจากจีนมีนโยบายเปิดประเทศ และยังมีโครงการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยในด้านต่าง ๆ ซึ่งต้องการทั้งเงินทุนจำนวนมาก และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นจำนวนมาก ที่จะใช้ในการปรับปรุงประเทศ เช่น โครงการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ที่อ่าวตายาของจีน ซึ่งเป็นที่สนใจของอังกฤษเช่นกัน อีกทั้งจีนยังมีประชากรจำนวนมาก เป็นตลาดใหญ่ที่จะบริโภคสินค้าที่อังกฤษผลิตได้หากว่า

อังกฤษสามารถเข้าถึงตลาดจีนได้ นอกจากนี้จีนยังมีทรัพยากรธรรมชาติมากมายอีกด้วย การที่อังกฤษจะสามารถรักษาผลประโยชน์ในด้านการค้า การลงทุน ในฮ่องกงและในจีนจะต้องอยู่บนพื้นฐานการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างอังกฤษกับจีน เป็นสิ่งที่ผู้ทำการเจรจาจะต้องคำนึงถึงเป็นอันมาก เพราะผลเกี่ยวเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้นเกี่ยวกับฮ่องกงในอนาคต จะเป็นตัวกำหนดว่าอังกฤษยังจะมีโอกาสในการทำการค้า การลงทุนทั้งในจีน ในฮ่องกงและประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการสนับสนุนจากฮ่องกงนี้ได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากฮ่องกงเป็นเหมือนประตูการค้าด่านหนึ่งของอังกฤษ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่นเดียวกับที่จีนใช้ฮ่องกงให้เป็นประโยชน์ในด้านนี้เช่นกัน

2. ผลประโยชน์ด้านการเมือง

2.1 เกียรติภูมิแห่งชาติของชาวอังกฤษ ในทางการเมืองระหว่างประเทศ

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์ว่า การที่อังกฤษได้ฮ่องกงมาจากจีนนั้นเป็นการกระทำที่โหดร้าย และเป็นการมุ่งหวังประโยชน์ของตนแต่ฝ่ายเดียวในยุคจักรวรรดินิยมเพื่อที่อังกฤษไม่มีข้อต่อรองมากนัก เนื่องจากการได้ฮ่องกงมานั้นไม่ชอบธรรมตามหลักความยุติธรรม และหลักกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน เมื่อมีการยกเลิกอาณานิคมของอังกฤษเกือบทั้งหมดภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ยกเว้นฮ่องกง) การยกเลิกอาณานิคมเหล่านี้เป็นไปภายในกรอบของการดำเนินงานของสหประชาชาติ โดยสหประชาชาติเน้น สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในประเทศเหล่านี้ สำหรับกรณีของฮ่องกง ในฐานะที่เป็นอาณานิคมเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ การที่จะยกเลิกฐานะของฮ่องกงจากการเป็นดินแดนอาณานิคม ฮ่องกงสมควรจะได้รับการปฏิบัติที่ดีไม่ต่างจากประเทศอาณานิคมแต่เดิมเหล่านั้น แต่ฮ่องกงมีความแตกต่างจากอาณานิคมอื่น ๆ สองประการ คือ ประการที่หนึ่ง จีนมีการแถลงเกี่ยวกับสถานะของฮ่องกงในปี ค.ศ. 1972 เมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ โดยแถลงต่อคณะกรรมการพิเศษเกี่ยวกับการปลดปล่อยอาณานิคมของสหประชาชาติ ว่า จีนถือว่าฮ่องกงเป็นดินแดนของจีน ที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของจีน แต่ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ

และขอให้ลบล้างข้อชองงออกจากรายชื่อประเทศอาณานิคมทั่วโลกที่สหประชาชาติจะให้มีการดำเนินการเพื่อการเป็นอิสระ โดยอนาคตชองง จีนจะแก้ไขเมื่อเงื่อนไขสูงงอม (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 4 เกี่ยวกับนโยบายของจีนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชองง) อังกฤษไม่ได้คัดค้านค่าแกลงของจีนในเรื่องเกี่ยวกับสถานะของชองงนี้แต่อย่างใด ประการที่สอง ชองงแม้จะมีฐานะเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก โดยมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของอังกฤษเอง และประเทศอื่น ๆ ที่มีการลงทุน การค้า การเงินการธนาคาร และธุรกิจด้านต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนั้นในระหว่างการเจรจาตกลงกัน ผู้ทำการเจรจาของอังกฤษจะต้องกระทำการที่จะต่อรองให้อนาคตของชองงเป็นไปในลักษณะที่จะสามารถรักษาผลประโยชน์ที่ตอบสนองต่ออังกฤษ ชองง จีน รวมถึงประเทศต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยมีการทำสัญญาระหว่างจีนกับอังกฤษ เพื่อเป็นข้อผูกพันประเทศทั้งสองตามกฎหมาย เพื่อเป็นการรับประกันว่าผลประโยชน์เหล่านี้จะได้รับการรักษาไว้อย่างจริงจัง

2.2 การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างอังกฤษกับจีน

ผู้ทำการเจรจาต้องยึดมั่นในการรักษาความสัมพันธ์อันดีทางการเมืองที่มีมาก่อน จนเมื่อมีการตกลงเจรจากันทางการทูตเกี่ยวกับอนาคตของชองง ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องในการกำหนดเงื่อนไขในการเจรจา ว่า การเจรจาที่จัดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายจะตั้งอยู่บนพื้นฐานการรักษาความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความมีเสถียรภาพทางสังคมของชองงไว้ เนื่องจากทั้งสองสิ่งนี้มีความจำเป็นต่อทั้งอังกฤษ จีน ชาวชองง และประเทศต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์ในชองง สำหรับอังกฤษเองได้ปกครองชองงมาเป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยสี่สิบปี มีอิทธิพลในทางการเมือง และผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของอังกฤษแทรกเข้าไปในสังคมชองง การที่อังกฤษสามารถตกลงกับจีนได้อย่างสันติ อังกฤษจะได้ประโยชน์ในแง่ที่สามารถรักษาอิทธิพลทางการเมืองบางอย่าง และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเอาไว้ได้ เมื่อมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อังกฤษสามารถที่จะตกลงกับจีนให้ติดต่อกันโดยตรงมากยิ่งขึ้น ในการขยายการค้า การลงทุน และด้านต่าง ๆ ของอังกฤษเข้าไปในแผ่นดินใหญ่จีนต่อไปในอนาคตด้วย

2.3 ศักดิ์ศรีของอังกฤษ เกี่ยวกับการเมืองภายใน

ผู้ทำการเจรจาฝ่ายอังกฤษ มีข้อจำกัดในการเจรจาในด้านต่าง ๆ คือ จะต้องรักษาเกียรติภูมิแห่งชาติของชาวอังกฤษในทางการเมืองระหว่างประเทศ รักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างอังกฤษกับจีน เพื่อผลประโยชน์ทางด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจในฮ่องกง และเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของอังกฤษที่จะมีกับจีนในอนาคต รวมทั้งเงื่อนไขการเจรจาระหว่างอังกฤษและจีน คือ การรักษาความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และความมีเสถียรภาพทางสังคมของฮ่องกง ทำให้ผู้ทำการเจรจาจะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผลของการเจรจาระหว่างอังกฤษกับจีน จะมีผลต่อคะแนนนิยมในทางการเมืองภายในของรัฐบาลในขณะนั้นด้วย หากผู้ทำการเจรจาประสบความสำเร็จในการเจรจาเพื่อรวมขอมผลประโยชน์ระหว่างกันได้ และเป็นที่พอใจของนักธุรกิจชาวอังกฤษที่มีผลประโยชน์ในฮ่องกง และคาดหวังจะทำการค้า และเข้าไปลงทุนในด้านต่าง ๆ ในจีน รัฐบาลจะได้รับคะแนนนิยมเพิ่มขึ้น แต่หากไม่ประสบความสำเร็จและทำให้ชาวอังกฤษที่มีผลประโยชน์ในฮ่องกง และคาดหวังผลประโยชน์ที่จะมีขึ้นในจีนในอนาคต เกิดความไม่พอใจเมื่อเสียผลประโยชน์ไป และภาพที่ออกมาในเวทีการเมืองระหว่างประเทศไม่ดี จะทำให้คะแนนนิยมของรัฐบาลตกต่ำไปด้วย

จากที่กล่าวมาผู้ทำการเจรจาฝ่ายอังกฤษ จะต้องทำการเจรจาให้เกิดผลการเจรจาที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย